

Zakres wiedzy i umiejętności oraz wykaz literatury
Wojewódzkiego Konkursu Przedmiotowego z Języka polskiego - ETAP I
dla uczniów Szkoły Podstawowej w Brzeźcach w roku szkolnym 2025/2026

Uczeń

- 1) określa
 - a) tematykę oraz problematykę utworu;
 - b) nadawcę i odbiorcę (adresata wypowiedzi);
- 2) rozróżnia narrację pierwszoosobową i trzecioosobową oraz określa ich funkcje w utworze;
- 3) wyróżnia elementy świata przedstawionego w utworze;
- 4) rozpoznaje fikcję literacką; rozróżnia elementy realistyczne i fantastyczne w utworach;
- 5) rozpoznaje w tekstach literackich ironię, autoironię, tragizm, komizm i jego rodzaje (słowny, postaci, sytuacyjny) i określa ich funkcje w utworze;
- 6) rozpoznaje rodzaje literackie, określa ich cechy, przypisuje utwór do rodzaju literackiego;
- 7) rozróżnia gatunki epiki i liryki, takie jak : powieść, opowiadanie, dziennik, pamiętnik, przypowieść, fraszka, pieśń;
- 8) określa cechy powieści: obyczajowej, współczesnej, młodzieżowej, sensacyjnej;
- 9) rozpoznaje cechy dialogu, monologu, opowiadania, opisu;
- 10) analizuje i interpretuje teksty literackie oraz inne teksty kultury, w tym ikoniczne: obraz, plakat, rzeźba, grafika, fotografia;
- 11) rozróżnia typy tekstów: informacyjny, publicystyczny, ikoniczny, reklamowy;
- 12) odróżnia informacje o faktach od opinii;
- 13) wyodrębnia obrazy poetyckie w utworach lirycznych;
- 14) charakteryzuje osobę mówiącą w wierszu (podmiot liryczny), narratora, bohaterów;
- 15) rozpoznaje ożywienie, uosobienie, porównanie, epitet, wyraz dźwiękonaśladowczy, powtórzenie, pytanie retoryczne, anaforę, apostrofę, peryfrazę i określa ich funkcje;
- 16) wyszukuje rymy;
- 17) rozróżnia synonimy, antonimy, homonimy, rozumie ich funkcje w tekście i stosuje je we własnych wypowiedziach;

- 18) dostrzega zróżnicowanie słownictwa, rozpoznaje neologizmy, archaizmy, eufemizmy i objaśnia ich role w utworach literackich;
- 19) wskazuje i rozróżnia środki perswazji oraz manipulacji, rozumie ich funkcje w reklamie i w innych tekstach;
- 20) używa środków językowych charakterystycznych dla perswazji, tworząc własny tekst;
- 21) formułuje tezę oraz hipotezę, dobiera argumenty, układa kontrargumenty, uzasadnia swoje stanowisko;
- 22) zna i stosuje związki frazeologiczne;
- 23) wykorzystuje wiedzę o języku:
 - a) rozpoznaje typy wypowiedzi i przekształca je;
 - b) zna części zdania;
 - c) zna części mowy, odmienia je i określa ich funkcję w zdaniu;
 - d) wskazuje w wyrazie głoski, litery i sylaby;
 - e) zna podstawowe pojęcia ze słotwórstwa;
- 24) tworzy wypowiedź pisemną w następujących formach gatunkowych:
 - a) opowiadanie;
 - b) list prywatny i oficjalny;
 - c) ogłoszenie;
 - d) podziękowania;
 - e) zaproszenie;
 - f) recenzja;
- 25) sporządza odtwórcze i twórcze plany ramowy oraz szczegółowy;
- 26) zna zasady budowania akapitów i stosuje je, tworząc wypowiedź pisemną;
- 27) stosuje środki językowe wzbogacające styl wypowiedzi, rozpoznaje je i nazywa, np.: porównania, funkcjonalne powtórzenia, wyolbrzymienia;
- 28) zna i stosuje reguły ortografii oraz interpunkcji.

Lektura obowiązkowa:

Éric-Emmanuel Schmitt „Oskar i pani Róża”